

Odpady

Autor: Mgr. Jaromír JUŘEK

Kopírování a jakékoliv využití výukového materiálu je povoleno pouze s uvedením odkazu na www.jarjurek.cz.

1. Odpady

Nejprve si položme otázku, co je vlastně odpad...

Odpad je movitá věc, které se člověk zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit. Z pohledu práva přesně odpad definuje zákon č. 185/2001 Sb. o odpadech a o změně některých dalších zákonů, kde jsou uvedeny i příslušné definice a povinnosti týkající se odpadů v České republice.

Druhy odpadu

- Komunální odpad je podle platné legislativy veškerý odpad vznikající při činnosti fyzických osob (domácností) na území obce.
- Zbytkový komunální odpad je složka komunálního odpadu, která zbývá po vytrídění využitelných a nebezpečných složek a objemného odpadu.
- Tuhý komunální odpad (TKO) - je komunální odpad, který si za běžných atmosférických podmínek uchovává svůj tvar
- Domovní odpad - je odpad z domácností a z činností spojených s úklidem obytných objektů. Jedná se především o běžný odpad z denní spotřeby domácností.
- Biologicky rozložitelný odpad - je jakýkoli odpad, který je schopen anaerobního nebo aerobního rozkladu (např. potraviny, odpad ze zeleně, papír)

Dělení odpadu

Odpady lze dělit z různých hledisek. Podle skupenství hmoty se dělí na pevné a kapalné, podle původu na odpady z těžby, průmyslové odpady, zemědělské odpady a komunální odpady. Specifickým druhem odpadu jsou odpady z výroby, především strojírenské. Různé kovové třísky, zbytky tyčového materiálu po dělení normalizovaných profilů jsou ve skutečnosti cennou a především neznečištěnou surovinou.

Dělení odpadu podle platné legislativy

Odpady se dle legislativy katalogizují v tzv. Katalogu odpadů (20 skupin odpadu) a lze je dělit podle složení na:

- Nebezpečný odpad (NO)
- Ostatní odpad (OO)
- Odpady které nejsou uvedeny v seznamu NO, ale kategorie nebezpečný jim byla přiřazena.(O/N) - (např.: materiály znečištěné po havárii)

A nyní se podívejme trochu blíže kolem sebe a udělejme si malé ohlédnutí a srovnání, jak se s odpady na Plzeňsku zacházelo před několika desítkami let a jak nyní...

Problematikou už jsme se částečně zabývali v kapitolách Voda, Vzduch i Půda. Shrňme tedy:

Před rokem 1989 znečištěné plzeňské řeky a zejména černá stoka Vejprnický potok, který byl zcela bez života, a to i flory i fauny. Proč? Protože různé socialistické podniky se zbavovaly odpadů jejich vypouštěním do vodních toků. Leckteré obce i menší města neměly vlastní čistírnu odpadních vod, případně nebyly kanalizací napojeny na čistírnu odpadních vod nějakého blízkého většího města. Nyní už se v řekách můžeme opět koupat, lovit ryby a i ve Vejprnickém potoce už jsou opět vodní řasy, rostliny a díky samočisticímu procesu přírody už je voda natolik čistá, že zde můžeme spatřit i malé rybky.

Největší plzeňský strojírenský podnik Škoda ukládal odpadní popílek z elektrárny do uměle vytvořeného jezera na Sulkově. Zároveň velká část odpadu odlétala z komínů velkých škodováckých elektráren do ovzduší. A dnes? Po jezeru už nejsou žádné stopy. Je zde zelená louka a nedaleko od něj vede dálnice D5 - obchvat kolem Plzně. Začátkem 90. let minulého století byl popílek z jezera odtěžen a materiál byl využit k výrobě stavebních materiálů.

Obdobná situace byla i s odpadním popílkem z plzeňské největší teplárny poblíž železničního Hlavního nádraží. Odpadní popílek se ředil vodou a tlačil se v nevzhledných potrubích umístěných v údolí řeky Úslavy směrem k Božkovu. I zde bylo pro jeho shromažďování vytvořeno nevzhledné jezero. Definitivní konec tomuto způsobu dopravy odpadu udělaly povodně v roce 2002, kdy bylo potrubí značně poškozeno. Krátce poté bylo demontováno a jezero v Božkově se ještě nějakou dobu plnilo odvozem popílku nákladními auty.

Plzeňská teplárenská společnost, která v současné době zásobuje teplem značnou část Plzně, a počet jejích klientů stále přibývá, nyní jednak značně ekologicky odlehčila centru města Plzně a druhak se zaměřuje i na spalování výhodnějších materiálů než je hnědé sirnaté uhlí. Velkou část tepla vyrábí například z biomasy. V centru Plzně tak mohlo být zlikvidováno mnoho lokálních topenišť v jednotlivých domech nebo v domovních blocích. Zcela byly také odstaveny menší výtopy např. na Borech, v Doubravce, na Slovanech, apod.

A co s odpadem z jednotlivých domácností a menších firem a obchodů? I zde změna. Odpady už se neodvázejí jen ve velkých kontejnerech na skládku, ale ve všech plzeňských ulicích najdeme barevné kontejnery na tříděný odpad. Zatímco dříve mohli lidé odnášet některé součásti odpadu (železo, papír, textil, barevné kovy) pouze do provozoven Sběrných surovin, dnes mohou přebytečný odpad odkládat buď do Sběrných dvorů nebo do kontejnerů na tříděný odpad v jednotlivých ulicích. Sběrný dvůr v Plzni najdeme téměř v každém městském obvodu. Bohužel, dříve se za odpad odnesený do Sběrných surovin vyplácela nějaká symbolická částka, která se stávala motivací zejména pro shromažďování odpadu žáky školou povinnými, dnes je odkládání do Sběrných dvorů zdarma a za některé druhy odpadu se zde naopak platí. Kontejnery na ulici motivují obyvatele k třídění odpadu tím, že se zde za sběr tříděného odpadu neplatí, na rozdíl od svozu v běžných popelnicích a kontejnerech, kam se umísťuje směsný

netříděný odpad. Zde se naopak poplatky stále zvyšují. Plzeňský kraj ale patří v rámci naší republiky mezi ty kraje, kde třídění odpadu je jedno z nejefektivnějších. Stejně tak platí o České republice, že z pohledu na Evropskou unii patříme mezi země s dokonale propracovaným systémem třídění odpadů.

V Plzni se odváží netříděný odpad většinou na největší skládku, která je v nedalekém Chotíkově. Její kapacita se už ale blíží ke konci, proto se v Plzni právě v této lokalitě uvažuje o vybudování moderní ekologické spalovny. Dal by se tak tento druh odpadu alespoň z části zpět přeměnit na energii.

Z mnoha druhů odpadu tříděného se dnes vyrábějí recyklované předměty (obalový materiál, parkové lavičky, toaletní papír, podstavce pod dopravní značky a mnoho dalších).

Problémem současné doby z pohledu odpadů jsou ale černé skládky. Mnozí obyvatelé, aby se vyhnuli placení poplatků za likvidaci odpadu, vyvázejí nepotřebné předměty např. do lesa, či do jiných zákoutí a vytvářejí tak nedovolené skládky. Hrozí jim tak ale vysoké pokuty, navíc tím hyzdí životní prostředí a ničí krásnou přírodu. Mnohá místa, kde se skládky tohoto typu už v minulosti vyskytovaly, jsou opatřena výstražnými tabulemi, některé dokonce tzv. fotopastmi. Ty pak mohou hříšníka usvědčit. Některé obce nebo městské obvody se snaží předcházet zakládání městských skládek i prevencí a vstřícným i kroky vůči obyvatelstvu. Například největší plzeňský městský obvod Plzeň 3 pořádá každou první sobotu v měsíci tzv. sběrné dny, kdy zdarma pro občany umístí na mnoho míst obvodu velkokapacitní kontejnery. Sem může každý zdarma umístit přebytečný - zejména velkoobjemový - odpad - například koberce, sedací soupravy, apod.

Dalším problémem současné doby jsou plastové láhve a igelitové tašky. Některé obchodní řetězce už od bezplatného vydávání igelitových tašek opustily, jiné je vyrábějí z materiálu, který se v přírodě za dost krátkou dobu sám rozpadne (např. Globus). A co se týká plastových lahví, některé státy EU přistoupily k systému vratných

záloh. U nás se tento postup ve své době také zvažoval, ale zatím toto řešení nebylo posouzeno pro naše podmínky za vhodné.

 Obsah

 1. Odpady

2